

DEPARTEMENT WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID & GEZIN

Zorginspectie

Koning Albert II-laan 35 bus 31

1030 BRUSSEL

T 02 553 34 34

F 02 553 34 35

contact@zorginspectie.be

VRIJHEIDSBEPERKENDE MAATREGELEN IN BIJZONDERE JEUGDZORG

ORGANISATIE

Naam OOC DE GROTE ROBIJN
Adres Korte Sint-Annastraat 4, 2000 Antwerpen
Telefoon 03-231 25 75
E-mail XXXX

INRICHTENDE MACHT

Naam Jeugdzorg Emmaüs
Juridische vorm vzw
Adres Edgard Tinellaan 1 C, 2800 Mechelen
E-mail XXXX

INSPECTIEPUNT

Naam OOC DE GROTE ROBIJN
Adres Korte Sint-Annastraat 4, 2000 Antwerpen

OPDRACHT

Nummer O-2017-MAPU-0333
Datum 1/6/2017
Inspecteur XXXX en XXXX

VERSLAG

Nummer V-2017-RIHO-020
Datum 19/7/2017

INSPECTIEBEZOEK

Onaangekondigd bezoek op 18/7/2017
van 8.45 u tot 15 u.
Reden: Inspectie vrijheidsbeperkende maatregelen
Gesprekspartners: XXXX – teamcoördinator OOC
XXXX – algemeen directeur Emmaus Antwerpen
1 begeleidend personeelslid
3 jongeren

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Toezicht door Zorginspectie	4
1.1.1	Doelstellingen	4
1.1.2	Doelgroep	4
1.1.3	Kader.....	4
1.2	Inspectieproces.....	6
1.2.1	Vorbereiding	6
1.2.2	Plaatsbezoeken.....	6
1.2.3	Bronnen	6
1.2.4	Verslag	6
1.2.5	Beleidsrapport	6
1.3	Lijst met definities / Verklarende woordenlijst	6
2	Situering van de voorziening	9
2.1	Bezetting dag van de inspectie	9
2.2	Preventief Beleid	10
2.2.1	Agressiepreventiebeleid	10
2.2.1.1	Signaleringsplannen/crisisplannen/ time-outplannen	10
2.2.1.2	De-escalatie	12
2.2.2	Het verbeteren van ervaringen van de jongeren	13
2.2.2.1	Leefregels.....	13
2.2.2.2	Contact met de buitenwereld	15
2.2.3	Betrokkenheid van jongeren	16
2.2.4	Inscholing van nieuwe medewerkers	17
2.2.5	Opvang na incidenten.....	17
2.3	Afzondering en separatie	18
2.3.1	Beleid en Procedure	18
2.3.2	Toepassing in de praktijk.....	19
2.3.3	Infrastructuur van de afzonderingskamer	19
2.4	Fixatie	20
2.4.1	Beleid en Procedures	20
2.4.2	Toepassing in de praktijk.....	21
2.5	Verbeterbeleid.....	21
2.5.1	Verzamelen van informatie	21
2.5.1.1	Preventief klimaat	21
2.5.1.2	Agressie-incidenten, afzonderen, separeren en fixeren	22
2.5.2	Analyse en bespreking van het beschikbaar materiaal	22
3	Conclusie.....	24

3.1	Sterke punten	24
3.2	Verbetermogelijkheden.....	24

1 INLEIDING

1.1 TOEZICHT DOOR ZORGINSPECTIE

1.1.1 Doelstellingen

In uitvoering van de beleidsbrief van minister Vandeurzen, waarin vermeld staat “Met betrekking tot vrijheidsberovende maatregelen zal een thematische inspectie opgezet worden in de verschillende betrokken sectoren.”, start Zorginspectie in 2017 met een thematische inspectieronde rond vrijheidsbeperkende maatregelen in de Bijzondere Jeugdzorg. In 2016 werd deze inspectie gestart in de ziekenhuizen, meer bepaald in de psychiatrische afdelingen voor kinderen en jongeren.

Waarom deze inspectieronde over vrijheidsbeperkende maatregelen (VBM)?

- Het is een thema waarrond een grote maatschappelijke bekommernis bestaat, met regelmatige belangstelling in de actualiteit.
- We willen samen met de sector de praktijk in kaart brengen, om te bekijken of en waar er verbeterpunten te vinden zijn en welke good practices inspirerend kunnen werken.
- Er is in Vlaanderen geen specifiek referentiekader over vrijheidsbeperkende maatregelen. We hopen dat onze bevindingen een input kunnen geven om verder na te denken over dergelijk kader.
- We willen input geven voor de opmaak van een sectoroverschrijdend referentiekader over dit onderwerp.

Doelstellingen van deze inspectieronde zijn:

- zicht krijgen op een belangrijk deelaspect van de kwaliteit van zorg,
- knelpunten kennen en objectiveren,
- de sector ondersteunen in zijn verbeterbeleid,
- het aantal vrijheidsbeperkende maatregelen doen dalen tot een strikt minimum,
- rapporteren aan de sector over de stand van zaken,
- rapporteren aan de burgers,
- input geven voor de opmaak van een referentiekader over het onderwerp vrijheidsbeperkende maatregelen in de bijzondere Jeugdzorg
- input geven voor de opmaak van een sectoroverschrijdend referentiekader over dit onderwerp.

1.1.2 Doelgroep

In de Bijzondere Jeugdzorg vindt deze inspectieronde plaats in alle afdelingen van de gemeenschapsinstellingen en in het Vlaams Detentiecentrum De Wijngaard; in de Onthaal-, Oriëntatie- en Observatiecentra (OOOC's) en in de Proeftuinen.

1.1.3 Kader

Er is in Vlaanderen geen specifiek referentiekader voorhanden over vrijheidsbeperkende maatregelen in de Bijzondere Jeugdzorg.

Als achtergrond bij deze inspectieronde werden volgende wetgeving en richtlijnen gebruikt:

- BVR 13 juli 1994 inzake de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen voor de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand, zoals gewijzigd
- Decreet betreffende de Rechtspositie van de Minderjarige in de Integrale Jeugdhulp
<http://wvg.vlaanderen.be/rechtspositie/02-algemeen/index.htm>

- NICE guideline, Violence and Agression: short-term management in mental health, health and community setting, mei 2015
www.nice.org.uk/guidance/ng10

Volgende uitgangspunten worden voorop gesteld:

- Afzondering en separatie mogen als maatregel enkel gehanteerd worden in geval van acuut en ernstig gevaar, voor de jongere zelf of voor anderen en in geval van materiaalvernietiging.
- De indicaties voor de afzondering en separatie dienen in detail genoteerd te worden in het dossier.
- Afzondering, separatie en fixatie worden niet toegepast bij kinderen jonger dan 12 jaar.
- Er wordt geen gebruik gemaakt van de combinatie van afzondering en fixatie.
- Notities in het dossier tonen de multidisciplinaire evaluatie aan na de afzondering of separatie.
- Notities in het dossier tonen aan dat er minstens om de 30 minuten verhoogd toezicht is op de jongere in afzondering of separatie.
- Notities in het dossier tonen aan dat er minstens om de 60 minuten persoonlijk contact is door binnen gaan van een medewerker bij de jongere in afzondering of separatie.

1.2 INSPECTIEPROCES

1.2.1 Voorbereiding

In een eerste fase werd een informatiemoment met alle voorzieningen en instellingen uit deze inspectieronde georganiseerd. In dit informatiemoment werden alle voorzieningen op de hoogte gebracht van gegevens die tijdens de inspectie worden opgevraagd die misschien niet bij elke medewerker van de afdeling gekend zijn. Zorginspectie vroeg aan de voorzieningen en instellingen om deze gegevens op voorhand klaar te houden. Een lijst met deze gegevens werd ter beschikking gesteld aan alle geïnspecteerde voorzieningen en instellingen.

1.2.2 Plaatsbezoeken

De inspecties ter plaatse zijn onaangekondigd; de keuze voor onaangekondigd inspecteren heeft als meerwaarde dat we beter zicht krijgen op de dagdagelijks geleverde zorg. We zijn daarbij niet enkel geïnteresseerd in vrijheidsberovende en vrijheidsbeperkende maatregelen, maar ook in het preventief beleid en het verbeterbeleid dat gevoerd wordt.

1.2.3 Bronnen

De vaststellingen zijn gebaseerd op gesprekken met medewerkers en jongeren, op inzage in procedures en in dossiers, op inzage van cijfergegevens en vergaderverslagen.

1.2.4 Verslag

Er wordt één verslag gemaakt per organisatie. Indien meerdere afdelingen van een organisatie werden geïnspecteerd, worden de vaststellingen gebundeld per geïnspecteerde afdeling. In de conclusie op het einde van dit verslag wordt een overzicht gegeven van de sterke punten en de verbeterpunten in het beleid en de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen. Deze conclusie overstijgt de werking van de afdelingen en gaat over de volledige organisatie. Wanneer een verbeterpunt niet op heel de organisatie slaat, maar op één van de afdelingen, zal dit zo te lezen zijn in de conclusie.

Het ontwerpverslag wordt per e-mail bezorgd aan de voorziening. Vervolgens is een periode van 14 kalenderdagen voorzien om opmerkingen en bedenkingen bij de bevindingen in het inspectieverslag via een gemotiveerde reactienota te formuleren. Op basis hiervan kan het ontwerpverslag aangepast worden.

In het kader van de actieve openbaarheid zal Zorginspectie alle inspectieverslagen publiceren op de website www.departementwvg.be. Dergelijke werkwijze bevordert de transparantie over inspectieresultaten en laat toe om de aandacht voor kwaliteit en veiligheid van zorg in de geïnspecteerde instellingen en voorzieningen te verlevendigen. We hopen dat de betreffende instellingen en voorzieningen hierdoor openlijker en actiever gaan communiceren over hun toezichtresultaten en bijhorende verbeteracties.

1.2.5 Beleidsrapport

Zorginspectie maakt een beleidsrapport op bij het afronden van de inspecties m.b.t. vrijheidsbeperkende maatregelen bij jongeren in de verschillende sectoren. In dit beleidsrapport worden de belangrijkste inspectievaststellingen gegroepeerd en besproken.

Dit rapport kan een rol spelen bij het uitwerken of herwerken van het referentiekader voor de betrokken sectoren, maar ook instellingen en voorzieningen én het beleid kunnen hiermee aan de slag.

1.3 LIJST MET DEFINITIES / VERKLARENDE WOORDENLIJST

- **Vrijheidsbeperkende maatregelen** zijn alle (therapeutische of opvoedkundige) maatregelen die een beperking van de keuzevrijheid en/of de bewegingsvrijheid van de jongere inhouden, inclusief beperkingen qua contact met de buitenwereld.
- **Vrijheidsberovende maatregelen** zijn alle therapeutische of opvoedkundige maatregelen die een beperking van de bewegingsvrijheid van de jongere inhouden. Vrijheidsberoving is het ontnemen van de vrijheid om te bewegen (een sterke ruimtelijke inperking van bewegingsvrijheid), bv. door opsluiting (bv. tijdens afzondering) of door het gebruik van fixatiemateriaal. De begrippen **vrijheidsberoving en vrijheidsbeperking** onderscheiden zich van elkaar in graad of intensiteit, maar verschillen niet fundamenteel. Vrijheidsbeperking is breder omschreven en omvat alle vrijheidsberoving.
- **Afzondering** is het geheel van maatregelen dat genomen wordt om een jongere onder te brengen in een daartoe speciaal voorziene afzonderingskamer, al dan niet met fixatie, indien de fysische en psychische integriteit van deze persoon of anderen acuut gevaar loopt en er geen enkel ander therapeutisch of opvoedkundig alternatief beschikbaar is.
- **Separatie** is het geheel van maatregelen dat genomen wordt om een jongere te verwijderen van de openbare ruimte op een afdeling en onder te brengen in zijn kamer of in een aparte ruimte (maar niet de afzonderingskamer) met een afgesloten deur, indien de fysische en/of psychische integriteit van de persoon of anderen acuut gevaar loopt en er geen enkel ander therapeutisch of opvoedkundig alternatief beschikbaar is.
- **Fixatie** is elke handeling of gebruik van materiaal die de bewegingsvrijheid beperkt en niet gemakkelijk kan worden verwijderd.
 - **Fysieke interventie:** direct lichamelijk contact dat de bewegingsvrijheid van een persoon beperkt, verhindert of belemmert met als doel de fysische en/of psychische integriteit van de persoon zelf of andere personen te vrijwaren. Het gaat over een interventie waarbij de persoon door meerdere hulpverleners op een deskundige (veilige en humane) wijze vastgehouden wordt om de bewegingsvrijheid sterk of volledig te beperken. Het kan gaan over het immobiliseren van de persoon (tot de zelfcontrole herwonnen is) of over op een fysiek gecontroleerde wijze de persoon (zich te laten) verplaatsen (bv. om uit de leefruimte te verwijderen of om naar de afzonderingskamer te brengen). Andere termen die worden gebruikt: manuele interventie, holding.
 - **Mechanische fixatie** is het aanwenden van mechanische hulpmiddelen, met uitzondering van ergonomische hulpmiddelen, bevestigd aan of in de directe omgeving van de jongere die de bewegingsvrijheid van de jongere beperken en die door de jongere zelf niet kunnen worden opgeheven of verwijderd.
 - **Medicamenteuze fixatie** (ook chemische fixatie genoemd) is het (acuut of chronisch) gebruik van neuroleptische, anxiolytische, sedatieve of hypnotische medicatie om het gedrag te controleren of te beheersen.
- **Dwangmedicatie** is het toedienen van medicatie (vb. kalmeringsmiddelen) zonder toestemming van de jongere.
- **Dwangbehandeling** is een behandeling die wordt toegepast op (1) een persoon die in staat is zijn toestemming te geven, maar dit weigert, of op (2) een persoon die niet in staat is toe te stemmen, maar zich tegen de behandeling verzet.
- In deze inspectieronde wordt **time-out** gedefinieerd als het geheel van maatregelen die genomen worden om voor een beperkte tijd een jongere te verwijderen van de openbare ruimte op een afdeling en onder te brengen in zijn kamer of in een aparte ruimte met niet-afgesloten deur.
- **Afzonderingskamer** = een specifiek ingerichte ruimte die gebruikt wordt voor het opsluiten van een jongere die een ernstig gevaar vormt voor zichzelf en/of anderen en met de bedoeling probleemgedrag te controleren.
- **Time-out kamer** = een specifieke ruimte met niet-afgesloten deur die gebruikt wordt om een jongere een beperkte tijd in onder te brengen.

- Een **comfortroom** is een prettig ingerichte kamer die op vrijwillige basis gebruikt kan worden door jongeren wanneer zij zich angstig, onrustig of boos voelen. Een comfortroom is geen alternatief voor afzondering maar een ruimte waar jongeren tot rust kunnen komen en zich even af kunnen zonderen van de drukte van de afdeling.
- Een **jongere** is een persoon jonger dan 18 jaar of 21 jaar (indien vrijwillig verlengde hulpverlening werd aangevraagd).
- Een **signaleringsplan of crisisplan of time-outplan** is een hulpmiddel om in een vroeg stadium een dreigende (agressie)aanval te herkennen en te voorkomen. Het omschrijft wat de jongere, zijn omgeving en hulpverleners kunnen doen om een crisissituatie te voorkomen. De jongere leert m.b.v. zijn signalerings-, crisis- of time-outplan zijn gedrag onder controle te krijgen doordat hij vroeg herkenning krijgt van zijn waarschuwingssignalen. Dergelijk plan bevat minstens:
 - de concrete omschrijving van signalen of vroege voortekenen,
 - de mogelijke acties of stabiliserende maatregelen in de verschillende fasen,
 - wat de jongere of zijn omgeving kan doen,
 - wat hulpverleners kunnen doen.

2 SITUERING VAN DE VOORZIENING

Gegevens OOC De Grote Robijn (DGR): dit verslag bevat de vaststellingen van de inspectie uitgevoerd in 2 leefgroepen

Naam leefgroep	Opname-capaciteit leefgroep	Profiel/finaliteit leefgroep (indien aanwezig)	Minimum en maximum leeftijd jongeren
De Poort	9 (11)	Meisjes/jongens +12	0-18 *
De Toren	9 (12)	idem	0-18 *

* in bovenstaand raster wordt de residentiële capaciteit aangegeven. Tussen haakjes de volledige capaciteit, dus inclusief ambulante. Men werkt residentieel vanaf 12 jaar. Jongere kinderen worden ambulante begeleid. Men maakt soms wel een uitzondering voor een jonger broertje of zusje van een reeds opgenomen minderjarige. Op het moment van de inspectie verbleef er om die reden 1 meisje van 11 jaar in de voorziening.

2.1 BEZETTING DAG VAN DE INSPECTIE

Aantal jongeren opgenomen*	13
Aantal opgenomen jongeren (jonger dan 18j)	13
Aantal < 12j	1
Aantal jongeren opgenomen door beslissing van de jeugdrechter	7

* op moment van de inspectie waren 13 jongeren residentieel opgenomen, 1 van hen was met zijn vader op vakantie in het buitenland. Men geeft aan dat er veel vrije plaatsen waren ifv de vakantiesluiting van zustervoorziening JUNO: er worden 3 plaatsen vrijgehouden om jongeren van die voorziening op te vangen.

2.2 PREVENTIEF BELEID

De beperking van vrijheidsberoving tot uitzonderlijke en kortdurende interventies is mogelijk wanneer er gekozen wordt voor een breder beleid van preventie van conflicten.

Agressie voorkomen en conflictpreventie kunnen op verschillende manieren en niveaus aandacht krijgen. Voorbeelden daarvan zijn:

- Inspraak van jongeren en hun context in de jeugdhulp is een belangrijk basisaspect voor kwaliteitsvolle hulpverlening: niet enkel de betrokkenheid bij de individuele behandeling, zoals bij het opstellen en evalueren van het handelingsplan/oriëntatieverslag, maar breder gezien ook de participatie op het beleidsniveau.
- Het verbeteren van de ervaringen van jongeren: de leefregels die gehanteerd worden, waaronder de mogelijkheden tot contact met buitenwereld, kunnen een effect hebben op het ontstaan en de preventie van conflicten. De aandacht voor ervaringen van jongeren- is een belangrijke voorwaarde tot verbetering.
- De bestaffing en de infrastructuur kunnen het gebruik van alternatieven en de mogelijkheden qua de-escalatie beïnvloeden.
- Een aanbod van sessies agressiebeheersing, zelfcontrole en regulatievaardigheden voor jongeren en hun context.
- Er zijn studies in de gezondheidszorg die aantonen dat het gebruik van signalerings-, crisis- of time-outplannen een daling kan teweeg brengen in het aantal agressie-incidenten. Een signalerings-, crisis- of time-outplan is een hulpmiddel om in een vroeg stadium een dreigende escalatie te herkennen en te voorkomen. Het omschrijft wat de jongere, zijn omgeving en hulpverleners kunnen doen om een crisissituatie te voorkomen. De jongere leert m.b.v. zijn signalerings-, crisis- of time-outplan zijn gedrag onder controle te krijgen doordat hij vroeg herkenning krijgt van zijn waarschuwingssignalen.
- Een vormingsbeleid dat gericht is op preventie van conflict, agressiepreventie en de-escalatie, op het gebruik van alternatieven en op het veilig uitvoeren van interventies.
- De opvang na incidenten waarbij debriefing met alle betrokkenen en een herstelgesprek belangrijke facetten zijn.

2.2.1 **Agressiepreventiebeleid**

2.2.1.1 Signaleringsplannen/crisisplannen/ time-outplannen

Werkwijze

De voorziening/instelling werd bevraagd of ze gebruik maken van signalisatie-, crisis- of timeoutplannen. Deze signalisatie-, crisis- of timeoutplannen dienen minstens de volgende 4 aspecten te bevatten:

- een concrete omschrijving van signalen of vroege voortekenen
- de mogelijke acties / stabiliserende maatregelen in verschillende fasen
- wat de jongere kan doen
- wat hulpverleners kunnen doen

Indien de voorziening werkt met dergelijke plannen werden 5 jongerendossiers ingekeken om het gebruik van signalerings-, crisis- of time-outplannen na te gaan.

De betreffende jongeren zijn bij voorkeur meer dan 1 maand opgenomen in de voorziening/instelling. (Indien de voorziening of instelling afspraken heeft betreffende de termijn waarin signalerings-, crisis- of time-outplannen worden opgemaakt, dan wordt die termijn genomen).

Indien de voorziening aangeeft niet te werken met signalisatie-, crisis- of time-outplannen met de vereiste elementen dan wordt aan de voorziening gevraagd hun werkwijze op vlak van preventie op individueel niveau verder toe te lichten.

Vaststellingen

DGR geeft in de bevraging aan gebruik te maken van signalerings-, crisis- of time-outplannen. Het gebruikte signalerings-, crisis- of time-outplan bevat de 4 noodzakelijke aspecten.

Toelichting:

De voorziening werkt met een specifieke pedagogische benadering, gebaseerd op IP (institutionele pedagogiek) en N.A. (nieuwe autoriteit).

Er wordt naar gestreeft om escalatie te vermijden oa door gedrag goed te observeren en te interpreteren, goed af te bakenen wat gedrag is dat men nog aanvaardt en gedrag dat men dient te begrenzen. Via vorming en in intervisie worden begeleiders getraind om constructief (en niet conflicterend) met moeilijk gedrag om te gaan, om dit te interpreteren.

Men maakt niet "preventief" een signaleringplan op, ook niet voor jongeren waar agressie of probleemgedrag aangegeven worden als mogelijke werkpunten bij de aanmelding. Men geeft aan eerst via observatie te willen bekijken wat voor elke jongere individueel kan werken.

Indien er zich na de opname toch een gedragprobleem stelt bij een jongere wordt wel gewerkt aan het duiden en beheersen van dit gedrag.

- via verschillende instrumenten zoals thermometer, stressbarometer.. wordt (op maat) een hulpmiddel aangereikt aan de jongere en desgevallend ook aan de begeleider (vb. mandjestechniek waarbij gedrag wordt gelabeld naar ernst en gepaste manier van reageren. Dit gaat van niet onmiddellijk reageren tot een tijdelijke time-out van de begeleider in de andere leefgroep). Dit alles om het conflict niet te laten escaleren. Het hulpmiddel/plan wordt samen met de jongere opgemaakt, desgevallend licht de jongere het gebruik van dit instrument ook zelf toe op de groepsvergadering.
- met de minderjarige wordt, eventueel na het incident, wel doorgesproken over zijn/haar gedrag
- indien aangewezen wordt het "dorp" ingeschakeld: dat kan de context van de jongere zijn ivf de minderjarige maar voor de begeleider bijvoorbeeld ook de collega's van de andere leefgroep. Dit wordt ook opgenomen op de teamvergadering, op het 6-wekelijkse begeleidersoverleg en via de coaching van de begeleiders.
- indien er toch escalatie is, wordt ook de politie gezien als deel van het "dorp" en wordt de politie gebeld

In het gesprek (en de voorgelegde documenten) wordt aangegeven dat men het gebruik van signaleringsplannen plant te verruimen, maar dat er momenteel een pilootproject loopt in zustersvoorziening Van Celst, nog niet in DGR.

Tijdens de rondleiding bleek dat de jongere een "thermometer" hanteerde (hing op zijn deur). De jongere gaf spontaan en heel concreet uitleg over de wijze waarop dit gehanteerd werd (signalen, wat kon hij doen, wat kon de begeleiding doen..). Hij ervaaarde het als een echt hulpmiddel. Uit het gesprek bleek ook dat hij dat heel bewust deelde met de groep, begeleiders én jongeren (hing aan de buitenkant van de deur en was besproken op de groepsvergadering) zodat de ondersteuning ook een collectief karakter kreeg, "dorp".

Werkt de voorziening met signalerings-, crisis- of time-outplannen die de 4 vooropgestelde elementen bevatten?	ja
Aantal dossiers gecontroleerd op de aanwezigheid van signalerings-, crisis- of time-outplannen (<i>gezien en besproken tijdens de rondleiding, nadien met de teamcoördinator</i>).	1
Aantal dossiers met een signalerings-, crisis- of time-outplan	2*

* de voorziening geeft aan slechts beperkt te werken met deze instrumenten en verwijst naar de ganse cultuur in de voorziening waarbij men geschoold en getraind is om escalatie te voorkomen.

2.2.1.2 De-escalatie

Werkwijze

De infrastructuur werd tijdens het afdelingsbezoek bekeken. Hierbij werd vooral aandacht geschonken aan over welke infrastructuur de voorziening beschikt om agressie te vermijden.

De bestaffing en de mogelijkheid om extra hulp in te roepen van collega's bij noodgevallen (24 u op 24 u) werd bevestigd. Verwacht wordt dat in noodgevallen binnen de 15 minuten ondersteuning kan geboden worden.

Er werd bevestigd of er in het ondersteuningsaanbod voor jongeren sessies worden georganiseerd over agressiebeheersing, zelfcontrole of regulatievaardigheden en of er in het ondersteuningsaanbod voor ouders van jongeren opvoedingsondersteuning voorzien is specifiek gericht naar omgaan met moeilijk gedrag, agressiepreventie en crisisinterventie.

Vaststellingen

De voorziening/instelling beschikt over volgende soorten jongerenkamers:

Aantal eenpersoonskamers	Aantal tweepersoonskamers	Aantal meerpersoonskamers (>2)
18	0	0

Daarnaast is volgende infrastructuur voorhanden om de-escalatie mogelijk te maken:

- Jongeren hebben vrije toegang tot hun kamers
- Er is een buitenruimte

Men beschikt niet over andere ruimten... De enige collectieve ruimten indoor zijn de leefgroepen. Deze zijn aangenaam ingericht na de grondige renovatie in 2015 met een ruime zithoek en een eetgedeelte annex open keuken. De voorziening geeft aan dat er op de site (waar ook andere diensten van de vzw gevestigd zijn) geen mogelijkheid is om een extra ruimte vb. time-outruimte of comfortruimte, sportruimte.. te voorzien.

Binnenkort zou op een leefgroep bijkomend een pooltafel geïnstalleerd worden.

Voor de groepsvergaderingen wordt wel een vergaderruimte gebruikt, gelegen op een andere verdieping.

's Nachts wordt een alarm geactiveerd dat aangaat wanneer de jongere zijn kamer verlaat vb. om naar het toilet te gaan (kamers hebben alle een lavabo maar geen toilet), de nachtwacht wordt dan geacht om te gaan kijken.

Meisjes- en jongenskamers zijn niet gescheiden: op beide verdiepingen wonen jongens én meisjes.

Overdag kan in geval van nood volgende extra hulp opgeroepen worden: overdag en 's avonds zijn er, wanneer er jongeren in de voorziening aanwezig zijn, steeds minimum 2 begeleiders per leefgroep op dienst die mekaar indien nodig kunnen bijstaan.

's Nachts is er 1 personeelslid aanwezig op de afdeling: het betreft een actieve nacht die ook toert. Er is een overlap met de avonddienst op beide leefgroepen van een uur: uitgangspunt is dat de avonddienst de jongeren naar bed begeleidt en daarbij rekening houdt met hoe de dag verlopen is voor de jongere wat minder evident is voor de nachtdienst die tijdens de dag immers niet aanwezig is.

In geval van nood kan volgende extra hulp opgeroepen worden op de afdeling:

Eerste permanentie cirkel (buitend de kantooruren)

- In de week is er een roulerend permanentiesysteem door de staf (teamcoördinator, psychologen, supervisors)
- In het weekend is 1 van de stafleden het ganse weekend van permanentie.

Er zijn geen afspraken rond het ter plaatse komen: niet iedereen kan er binnen de 15 minuten zijn. Men geeft aan dat er ook niet vanuit gegaan wordt dat er ter plaatse gekomen wordt: in de eerste plaats is de verwachting dat men inhoudelijk ondersteunt, dat er kan geventileerd worden en dat het staflid kan beslissen om extra personeel en/of de politie op te roepen.

Het principe is dat bij escalatie de politie gebeld wordt. Men geeft aan dat met de plaatselijke hoofdcommissaris met wie er regelmatig (maandelijks) contact is, is afgesproken dat een gewoon interventieteam ter plaatse komt (geen zwaar interventieteam). Dit team dient zich te melden aan het onthaal waarna de aanpak met hen wordt besproken.

De werkwijze/filosofie van de voorziening werden tijdens de diverse contacten toegelicht aan de politie.

Tweede permanentiecirkel: de overkoepelende pedagogische en algemene directie.

Besluit: extra hulp kan niet 24u op 24 beschikbaar zijn binnen de 15 minuten.

Kan een verpleegkundige ook continu opgeroepen worden? Neen.

In het ondersteuningsaanbod zijn sessies zelfcontrole / regulatievaardigheden / agressiebeheersing voorzien voor jongeren: desgevallend kan men aansluiten op de training Rots en Water binnen HCA van de voorziening.

In het behandelaanbod zijn geen sessies opvoedingsondersteuning voor ouders van jongeren over omgaan met moeilijk gedrag / agressiepreventie / de-escalatie voorzien: men vindt de begeleidingsperiode te kort om hierrond ook een aanbod te doen aan ouders.

2.2.2 Het verbeteren van ervaringen van de jongeren

2.2.2.1 Leefregels

Werkwijze

Tijdens de inspectie werden de leefregels bevraagd bij personeelsleden en jongeren en werden de infobrochures ingekeken.

- Welke leefregels zijn er die invloed hebben op de vrijheid van jongeren ?
- Welke informatie krijgen de jongeren en hun ouders over de leefregels?
- Welke controles gebeuren er?
- Zijn er procedures opgemaakt voor de verschillende controles die er gebeuren?

Vaststellingen

Er zijn algemeen geldende leefregels, de zogenaamde 8 wetten: vaste dagstructuur, GSM afgeven voor het slapengaan, geen gebruik van GSM tijdens maaltijden en activiteiten, niet op de kamer van anderen komen,

geen lichaamsveranderingen (vb. piercings) tenzij dat bij intake werd besproken), respect voor ieders grenzen bij lichamelijk contact, school/werk/dagbesteding zijn verplicht, geen wapens, drugs, alcohol of pepdranken. Deze algemeen geldende leefregels worden schriftelijk toegelicht aan de jongeren in de onthaalbrochure.

Daarnaast zijn er de afspraken: dit is alles wat niet vastligt in de wetten, afspraken worden collectief opgemaakt op het groeps gesprek en kunnen wekelijks aangepast worden. Ze hangen uit in de leefgroep.

Volgende (vrijheidsbeperkende) leefregels zijn van toepassing:

- Verplichte kamermomenten (met open deur) 's avonds tussen 19 uur en 20 uur.
- Beperkende regels i.v.m. bezoek op eigen kamer

Volgende controles gebeuren op de afdeling:

- lichaamscontrole
- kamercontrole
- bagagecontrole
- drugscreening

De werkwijze van deze controles is niet beschreven in een procedure, er zijn geen procedures opgemaakt voor deze controles.

Er wordt gesteld dat in principe er enkel wordt gecontroleerd op verzoek van de jeugdrechter maar uit de toelichting van de teamcoördinator blijkt dat dit in de praktijk wat genuanceerder is:

- indien er een indicatie is van een mogelijk probleem wordt “verhoogde waakzaamheid” ingesteld: alle begeleiders en de betrokken jongere worden hiervan verwittigd
- met de jongere wordt hierover verder in dialoog gegaan
- indien men het nodig acht en de jongere geeft zijn toestemming kan dan toch bijvoorbeeld een kamer/bagagecontrole worden uitgevoerd. In functie van de veiligheid van de jongere kan ook een lichaamscontrole worden uitgevoerd (verwijdering van bijvoorbeeld scherpe voorwerpen).
- desgevallend wordt de jeugdrechter om toestemming gevraagd om een controle te mogen uitvoeren, bijvoorbeeld drugcontrole. Deze controle gebeurt altijd door de huisarts en de resultaten worden enkel aan de jongere bezorgd, die dan de vrijheid heeft om deze informatie te delen of niet. Ouders en verwijzer worden geïnformeerd.

Niet alle leefregels zijn schriftelijk beschreven.

Over volgende regels ontbreekt schriftelijke informatie voor jongeren:

- lichaamscontrole
- kamercontrole
- bagagecontrole
- drugscreening

Aantal bevroegde jongeren	2
Aantal jongeren die aangeven dat de leefregels duidelijk zijn	2

Aan de jongeren werd gevraagd wat er gebeurt als je verplichte groepsmomenten, therapie,... niet wil volgen. Volgende antwoorden werden gegeven: dit wordt getolereerd, je moet niet verplicht deelnemen (dit staat ook expliciet vermeld in de onthaalbrochure).

2.2.2.2 Contact met de buitenwereld

Werkwijze

Jongeren werden tijdens de inspectie bevroegd over de mogelijkheden die er zijn qua contact met de buitenwereld. Daarnaast werden de onthaalbrochure en het document met de leefregels opgevraagd. Indien niet alle informatie hierin werd teruggevonden werden medewerkers hierrond bevroegd.

Vaststellingen

Contact met de buitenwereld is mogelijk op volgende manieren:

- Bezoek: jongeren en ouders worden aangemoedigd contact te houden (staat ook expliciet in de onthaalbrochure). Er wordt vanzelfsprekend rekening gehouden met de beperkingen die de jeugdrechter oplegt maar verder zijn er geen algemeen beperkende regels rond het naar huis gaan of het bezoek van ouders aan de voorziening.

maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag	zaterdag	zondag
X	X	X	X	X	X	X

- Telefonisch contact
Overdag beschikt de jongere over zijn/haar GSM en kan vrijelijk bellen/smsen naar vrienden of ouders. Desgevallend kan dat ook met de GSM van de voorziening: dagelijks 10 minuten bellen en 5 sms'en. Familie bellen mag ook langer en met vaste telefoon
- Post / Contact via mail / elektronische berichten / skype / toegang WIFI: rond post zijn er geen beperkingen en in de voorziening is overal WIFI (niet op alle kamers goede ontvangst). Er is per leefgroep een laptop van de voorziening die mag gebruikt worden maar de jongeren mogen ook hun persoonlijke laptop en/of tablet meebrengen en onbeperkt bijhouden.
- Uitgangsmogelijkheden (onder begeleiding van context / alleen)
Het principe is
 - dat jongeren onder de 16 jaar niet zonder begeleiding buiten gaan en
 - dat jongeren boven 16 jaar 1 keer alleen buiten mogen per dag. Dit kan tot 20 u en maximum voor 10 minutenIn de praktijk, bleek zowel uit het gesprek met de jongeren als met de TC, is dit veel soepeler en meer op maat. De jongeren mogen op verzoek vrij vlot buiten, ook jongeren onder de 16 jaar. Er wordt wel verwacht dat ze vooraf aan de begeleider aangeven waar ze naar toe gaan, met wie en dat ze bereikbaar blijven via GSM. Vrienden dienen zich vooraf wel aan te melden en de gegevens worden genoteerd. Jongeren weten ook dat ze telefonisch kunnen gecontroleerd worden (indien ze bijvoorbeeld aangeven dat ze naar huis zijn).

Besluit:

Er is dagelijks contact met de buitenwereld mogelijk.

Aantal bevroegde jongeren	2
Aantal jongeren die aangeven dat er dagelijks contactmogelijkheden met hun context zijn	2

2.2.3 Betrokkenheid van jongeren

Werkwijze

De organisatie werd bevestigd over de manieren waarop jongeren betrokken worden bij beleidsmatige aspecten van de hulpverlening.

Jongeren werd gevraagd of ze een handelings – of begeleidingsplan hebben, of ze uitgenodigd worden op een multidisciplinaire bespreking van hun begeleidingsplan en of hun ouders hierop uitgenodigd worden.

Vaststellingen

Jongeren worden beleidsmatig betrokken:

- Jongerenraad op organisatieniveau
- jongerenparticipatie op afdelingsniveau (bv. inspraak in afdelingsregels)

Werden voorgelegd:

- a) Verschillende verslagen van bewonersvergaderingen van 2017 (gaan wekelijks door in elke leefgroep) werden voorgelegd: er is telkens een luik afspraken waar jongeren kunnen aangeven welke afspraken er opnieuw dienen bekeken worden, of waar ze afspraken rond wensen, afspraken die veranderd werden, die opgefrist werden enz. Het betreft hier evenwel niet het gestructureerd en systematisch overlopen van alle bestaande afspraken. Tweewekelijks is er een gemeenschappelijke vergadering van de 2-leefgroepen. Ter plaatse gaven de jongeren aan dat zij erg uitkeken naar de vergadering de volgende dag oa omdat er zou gediscussieerd worden over de afschaffing van 1 van de wetten (het moeten afgeven van de GSM 's nachts). Ook de geïnterviewde begeleider refereerde ernaar. Er is een procedure "wetten veranderen" die naar aanleiding van de vraag van de jongeren om 1 wet te wijzigen nu werd opgestart.
- b) Verslag van een projectweek JEA in 2015 waarbij jongeren op organisatorisch niveau aan de slag gingen (o.a. via een schrijven aan de jeugdrechters, persbelangstelling) en vervolgtraject in 2016 met Antwerpse jeugdrechters en jongerenwelzijn. Jaarlijks wordt zo'n projectweek georganiseerd onder specifieke begeleiding: de jongeren beslissen zelf wat er op de agenda staat en de resultaten worden door hen voorgesteld op de overkoepelde staftweedaagse van de VZW.
- c) een visietekst over clientparticipatie

Jongeren worden betrokken in hun individueel traject:

Aantal bevestigde jongeren	2
Aantal jongeren die aangeven dat ze een handelingsplan/oriëntatieverslag hebben	0*
Aantal jongeren die aanwezig waren op een handelingsplanbespreking of bespreking oriëntatieverslag	0
Aantal jongeren van wie een ouder/context aanwezig was op een behandelplanbespreking/bespreking oriëntatieverslag	0

*Beide bevestigde jongeren geven het volgende aan: ze lezen wekelijks samen met de begeleider het overzicht van de observaties na, indien daar zaken in staan waarin ze zich niet kunnen vinden, kan dit aangepast worden vb. als zij zich beter voelden, dan door de begeleiding ingeschat.

Voor 1 van de jongeren naderde de termijnverlenging: zij was op de hoogte dat haar verblijf verlengd zou worden omdat de begeleiding al had aangegeven nog niet over een voldoende goed beeld te beschikken maar

ze was (nog) niet op de hoogte van een globaal verslag. De andere jongere verbleef nog maar een maand in de voorziening.

De TC geeft aan dat er gewerkt wordt met een oriëntatieverslag dat samen met de jongeren gelezen wordt voorafgaand bijvoorbeeld de kabinetszitting en dat jongeren en ouders de mogelijkheid krijgen om dit aan te vullen in een apart luik.

2.2.4 Inscholing van nieuwe medewerkers

Werkwijze

Het inscholingsprogramma voor nieuwe medewerkers werd opgevraagd tijdens de inspectie. Er werd gevraagd hoeveel maal per jaar er een inscholingsprogramma georganiseerd wordt.

Er werd in dit programma bekeken of er tijdens de inscholing tijd werd besteed aan vorming over:

- Agressiepreventie of de-escalatie
- Signalerings-, crisis- of time-outplannen
- Het inoefenen van afzonderingstechnieken (indien van toepassing)

Vaststellingen

Aantal keer dat het inscholingsprogramma in 2016 werd georganiseerd:

Het inscholingsprogramma bevat	
Agressiepreventie/de-escalatie	Ja
Signalerings-, crisis- of time-outplannen	Neen
Afzonderingstechnieken inoefenen	NVT

Er zijn onthaaldagen voor nieuwe medewerkers. Op die momenten wordt vooral informatie over de vzw en haar diverse voorzieningen en sectoren zelf gegeven .

Daarnaast is binnen het VTO-beleid voorzien dat alle pedagogische medewerkers tijdens het eerste jaar van hun tewerkstelling minstens module 1 volgen van het inscholingsprogramma, m.n. module 1 empowerende basishouding en weerstandspatronen en inleiding in de Institutionele Pedagogie en Nieuwe Autoriteit. Verder wordt ook aangeboden: module 2, training van competentiegericht werken met groepen, EHBO-training, handelingsgerichte diagnostiek en vlaggensysteem. Module 3, verdieping, kan variëren naargelang team/individuele nood...o.a. Nieuwe Autoriteit, institutionele pedagogiek, vechtscheidingen, ervaringsleren, hechting,

De basistraining (module 1) is verplicht voor alle medewerkers en module 2 is ook verplicht voor alle medewerkers met contract onbepaalde duur.

De documentenbundel bevatte een overzicht van de gevolgde opleidingen van de huidige medewerkers.

2.2.5 Opvang na incidenten

Werkwijze

Er werd gevraagd aan de voorziening om cijfers die bijgehouden worden rond agressie-incidenten voor te leggen. Tijdens de inspectie werd bevraagd of er een debriefing/herstelgesprek gebeurt na agressie-incidenten en met wie dit gebeurt. Er werd nagevraagd of er een specifiek team/ een specifiek aanspreekpersoon voorzien is voor psychologische opvang van medewerkers na ernstige incidenten.

Er werd een voorbeeld opgevraagd van een incidentanalyse met verslaggeving van een agressie-incident.

Jongeren werden gevraagd of ze geïnformeerd waren over de maatregelen die bij ernstige agressie-incidenten

worden genomen.

Vaststellingen

Medewerkers geven aan dat er na ernstige agressie-incidenten steeds een debriefing/herstelgesprek gebeurt:

- Binnen het team
- Met jongere zelf
- Met medejongeren
- Met context

Er is geen specifiek team/ aanspreekpersoon voorzien voor psychologische opvang van medewerkers na ernstige incidenten

Aantal geregistreerde agressie-incidenten in 2016	0
Aantal tussenkomsten van het opvangteam/ aanspreekpersoon na ernstige agressie-incidenten	NVT

Een incident-analyse met verslaggeving van een agressie-incident kon niet aangetoond worden: er werden documenten voorgelegd rond de dagregistratie en bespreking op het team van een agressie-incident en uiteindelijke verwijdering uit de voorziening van een jongere. Echter de inhoud is eerder beschrijvend, niet analyserend (vb. hoe kon dit gebeuren, hoe vermijden, stellen we onze werkwijze bij of niet...). Men geeft aan dat men momenteel in een zusterinstelling (Van Celst) wel experimenteert met een nieuw systeem afkomstig vanuit de kinderpsychiatrie en dit desgevallend op termijn breder hoopt te implementeren. Op die manier zouden vlot gegevens kunnen gegenereerd worden o.a. van agressie-incidenten.

Aantal bevroegde jongeren	2
Aantal jongeren die aangeven dat ze informatie kregen over de maatregelen bij agressie-incidenten	2

2.3 AFZONDERING EN SEPARATIE

2.3.1 **Beleid en Procedure**

Werkwijze

De cijfers van 2016 m.b.t. afzondering en separatie werden opgevraagd (indien registratie). De procedure / visietekst voor afzondering en separatie werd opgevraagd en nagezien (indien er een procedure kan voorgelegd worden, *zoniet kan tijdens de inspectie nagevraagd worden of er mondelinge afspraken zijn rond afzondering en separatie en zo ja welke*).

Indien er wordt afgezonderd/ gesepareerd dan is een procedure of visietekst vereist die volgende vereiste elementen bevat:

- De definitie van afzondering en separatie (= minstens afgesloten deur van de kamer vernoemd)
- Zo weinig mogelijk
- Zo kort mogelijk
- Proportionaliteit: minst ingrijpende maatregel/graduele aanpak/gefaseerde manier
- Indicaties en tegenindicaties
- Alternatieven
- Eindverantwoordelijke
- Wie mag uitvoeren?
- Toezicht: frequentie en vorm
 - minstens om de 30 minuten toezicht op de jongere in afzondering of separatie.

- minstens om de 60 minuten persoonlijk contact door binnen gaan van een medewerker bij de jongere in afzondering of separatie.
- Frequentie van evaluatie
- Welke notities in het dossier / register

Indien een procedure vereist is dient ook rekening gehouden te worden met volgende richtlijnen:

- Afzondering en separatie zijn niet toegestaan onder 12 jaar.
- De redenen voor afzondering en separatie volgens de procedure zijn beperkt tot acuut gevaar voor zichzelf of acuut gevaar voor anderen.

Indien er afgezonderd of gesepareerd worden moeten jongeren en context hierover geïnformeerd worden. De infobrochure rond afzondering en separatie voor kinderen/jongeren en voor hun context werd opgevraagd.

Vaststellingen

Er werd de voorbije drie jaar geen enkele jongere van de GRB afgezonderd of gesepareerd.

Er is geen afzonderingskamer, er gebeuren evenmin separaties op kamers van jongeren.

Vermits er niet afgezonderd of gesepareerd wordt, zijn een procedure en informatiebrochure ook niet nodig.

2.3.2 Toepassing in de praktijk

Werkwijze

Indien er afzonderingen of separaties gebeuren dan werd nagegaan of ze in het register worden genoteerd:

De registers van een steekproef van jongeren in afzondering en separatie van het voorbije jaar werden gecontroleerd. Er werd nagegaan of de registraties minstens volgende gegevens bevat:

- identificatie jongere
- datum
- beginuur
- einduur
- reden van afzondering of separatie
- bewijs van afstemming of overleg (procedure voor afzondering)

Er werd gekeken naar de reden voor afzondering of separatie, de duur van de afzondering of separatie, de eventuele extra maatregelen en naar de notities over toezicht tijdens de afzondering of separatie.

Vaststellingen

Er wordt geen register bijgehouden over afzonderingen.

Er wordt geen register bijgehouden over separaties.

Dit is ook niet vereist omdat er in de voorziening niet gewerkt wordt met afzonderingen in een afzonderingskamer/separaties'.

2.3.3 Infrastructuur van de afzonderingskamer

Werkwijze

Alle ruimtes die gebruikt worden voor afzondering en separatie werden gecontroleerd. Indien jongerenkamers ook gebruikt worden voor afzondering en separatie dienen ze ook te voldoen aan onderstaande veiligheidsrichtlijnen.

Volgende aspecten van de infrastructuur werden gecontroleerd:

- veiligheid inzake automutilatie / verhänging,
- rookdetectie,
- een beloproepsysteem dat steeds bereikbaar is (ook voor gefixeerde jongeren indien fixatie wordt toegepast),
- de mogelijkheid tot visueel toezicht,
- een (aan de doelgroep aangepaste) klok,
- voldoende privacy,
- daglicht.

Vaststellingen

Er is geen afzonderingsruimte of separatieruimte

2.4 FIXATIE

2.4.1 **Beleid en Procedures**

Werkwijze

Er werd aan de voorziening gevraagd of en zo ja welke fixaties worden toegepast in de voorziening: mechanische fixatie, fysieke interventie en medicamenteuze fixatie.

Indien de voorziening fixeert werden de cijfers van 2016 m.b.t. fixatie opgevraagd.

Indien de voorziening fixeert werd de procedure/visietekst voor fixatie opgevraagd tijdens de inspectie (indien geen fixaties gebruikt worden in de voorziening, is uiteraard geen procedure vereist).

Er werd nagegaan of deze procedure / visietekst alle vereiste elementen bevat:

- De definitie van fixatie (mechanische fixatie, fysieke interventie en medicamenteuze fixatie: indien toegepast)
- Zo weinig mogelijk
- Zo kort mogelijk
- Indicaties en tegenindicaties
- Alternatieven
- Eindverantwoordelijke
- Wie mag uitvoeren?
- Toezicht: frequentie en vorm
- Frequentie van evaluatie
- Welke notities in het dossier / register
- Indien medicamenteuze fixatie wordt toegepast: hoe gebeurt het (omschrijving geven)
 - Wordt de medicatie veilig bewaard
 - Registreert men als dit wordt toegediend
 - Gebeurt er regelmatig een evaluatie?
 - Wordt instemming van de jongere gevraagd (of bij toediening of bij opmaak van handelings- of signaleringsplan)

Er werd nagegaan of de procedure conform de richtlijnen is:

- De combinatie van mechanische fixatie en afzondering is niet toegelaten.
- Mechanische fixatie is niet toegestaan onder 12 jaar.

- De redenen voor fixatie volgens de procedure zijn beperkt tot acuut gevaar voor zichzelf of acuut gevaar voor anderen.

Vaststellingen

In de bevraging geeft men aan:

- Geen mechanische fixatie toe te passen
- Geen medicamenteuze fixatie toe te passen.
- Geen fysieke interventie toe te passen

2.4.2 Toepassing in de praktijk

Werkwijze

Tijdens de inspectie werd gevraagd welk fixatiemateriaal ter beschikking is (ongeacht of er ja dan neen gefixeerd wordt). Dit materiaal werd bekeken tijdens de inspectie.

Er werden een aantal dossiers van jongeren die mechanisch gefixeerd werden gecontroleerd.

Er werd gekeken naar de leeftijd van de betreffende jongere (jonger of ouder dan 12 jaar), de duur van fixatie en het type fixatiemiddel.

Vaststellingen

De afdeling beschikt niet over fixatiematerialen.

2.5 VERBETERBELEID

Registratiesystemen dienen als basis voor veiligheids- en kwaliteitsmonitoring.

Verder is het engagement van de verschillende bestuursniveaus belangrijk in de vermindering van het aantal vrijheidsbeperkende maatregelen.

2.5.1 Verzamelen van informatie

2.5.1.1 Preventief klimaat

Werkwijze

Er werd gevraagd over welke onderwerpen de voorbije 5 jaar evaluaties gebeurden:

- Leefregels van de afdelingen (we verwachten hier een globale evaluatie van alle leefregels)
- Ervaringen van jongeren, context en medewerkers
- Registraties van afzonderingen

De verslaggeving van deze evaluaties werd opgevraagd. Er werd nagekeken of de voorzieningen aan de slag zijn gegaan met deze evaluaties.

Vaststellingen

Er kon niet aangetoond worden dat de leefregels (de voorbije 5 jaar) geëvalueerd werden door:

- Medewerkers
- Jongeren
- Context

Er werden (cfr. Supra) diverse verslagen voorgelegd van partiële evaluaties van de leefregels/afspraken maar een gestructureerde, systematische periodieke evaluatie van de leefregels met de diverse betrokkenen gebeurt niet.

Er kon aangetoond dat de voorziening op een doordachte wijze omgaat met de resultaten van de (partiële) evaluaties door de jongeren.

Er gebeurde de laatste 5 jaar een medewerkerstevredenheidsmeting op deze afdeling

Beschrijving: men doet om de 5 jaar een interne bevraging die men tussentijds afwisselt met een externe (IDEWE) oa rond algemene tevredenheid, grensoverschrijdend gedrag.. .

Eveneens voorzien voor elke medewerker: een anonieme bevraging rond het welbevinden na 6 maanden dienst, focusgesprek en terugkoppeling in team, actieplan. Verslaggeving per team werd voorgelegd (geen datum).

Er gebeurde de voorbije 5 jaar een jongerentevredenheidsmeting op deze afdeling.

Beschrijving: men geeft aan dat men zich momenteel op een kantelmoment bevindt: het uittesten van een nieuw instrument voor jongeren en context (de FIT) in de leefgroep De Poort gaf niet het verhoopte resultaat (werd veel te omslachtig bevonden). Dus keert men (al dan niet tijdelijk) terug naar het oude systeem de B(ejegings)-toets over de ondersteuning door de hulpverlener, die in 2016 op de Toren wel gewoon verder gebruikt is. Wat deze laatste betreft, ervaart men dat de test te weinig meerwaarde biedt (eenduidig hoge scores wat positief is als feedback maar weinig leerpunten biedt). De vragenlijsten zijn aangepast aan jongere en oudere kinderen.

Er is een klachtenbrochure voor de kinderen (jij en de Grote Robijn worden er samen beter van).

2.5.1.2 Agressie-incidenten, afzonderen, separeren en fixeren

Werkwijze

Er werd aan de voorziening gevraagd of agressie-incidenten worden geregistreerd. De cijfergegevens van de registraties hiervan werden opgevraagd.

Indien de voorziening afzondert, separeert of fixeert dan worden de cijfergegevens van de registraties opgevraagd.

Vaststellingen

Agressie-incidenten worden in de afdeling niet geregistreerd. Er zijn geen cijfers over agressie-incidenten beschikbaar op afdelingsniveau. Er is (cfr.supra) in de vzw wel een pilootproject lopende om dit in de toekomst wel gestructureerd te doen.

Vermits er geen afzonderingen, separaties of fixaties zijn, is registratie niet van toepassing.

2.5.2 Analyse en bespreking van het beschikbaar materiaal

Werkwijze

Tijdens de inspectie werd verslaggeving opgevraagd over de bespreking van de beschikbare analyserapporten op de verschillende beleidsniveaus (afdeling, directie, Raad van Bestuur):

- Cijfers rond agressie-incidenten
- Cijfers rond afzondering/separatie
- Cijfers over fixaties (inclusief fysieke interventie)

Vaststellingen

Er kon niet aangetoond worden dat er in 2016 een analyserapport werd gemaakt over agressie-incidenten.

Er kon niet aangetoond worden dat er in 2016 een analyserapport werd gemaakt over vrijheidsbeperkende maatregelen.

De voorziening of instelling kan aantonen dat volgende cijfers besproken worden op de verschillende beleidsniveaus:

	afdeling	directie	Raad van Bestuur
cijfers over agressie-incidenten	Neen	Neen	Neen
cijfers over afzondering / separatie	NVT	NVT	NVT
Cijfers over fixatie	NVT	NVT	NVT

3 CONCLUSIE

3.1 STERKE PUNTEN

Preventief beleid

- Methodieken als geweldloos verzet of nieuwe autoriteit is tot op alle niveaus geïmplementeerd in de organisatie, agressiepreventie maakt derhalve deel uit van de cultuur
- Jongeren worden erg goed geïnformeerd over de leefregels: er is schriftelijke info en bevraging hierover bij de jongeren was positief.
- Er zijn weinig algemene leefregels, er is veel vrijheid in de leefregels: jongeren hebben vrije toegang tot jongerenkamers overdag, er is geen nachtelijke opsluiting voor alle jongeren, er gebeurt geen systematische opsluiting op kamer met afgesloten deur voor alle jongeren (op andere momenten dan 's nachts), er gebeurt geen opsluiting op de kamer met afgesloten deur als sanctie/maatregel, jongeren behouden hun GSM, laptop, tablet.
- Er zijn ruime mogelijkheden voor contact met de buitenwereld: ook hier was de bevraging van de jongeren positief en bleek dit verder ook uit de concrete leefregels.
- Inscholing met veel aandacht voor conflictpreventie: de-escalatie.
- Er gebeurt systematische debriefing met jongeren, medewerkers, mede-jongeren.
- Er gebeuren regelmatig tevredenheidsmetingen bij jongeren: bij elke jongere .
- Er gebeuren regelmatig tevredenheidsmetingen bij de context van elke jongere.

Afzonderings- en separatiebeleid

- Er wordt een beleid gevoerd zonder afzonderingen en separaties.

Fixatiebeleid

- Beleid waar geen mechanische (of andere) fixatie wordt toegepast.

3.2 VERBETERMOGELIJKHEDEN

De voorziening of instelling dient onderstaande aspecten van het beleid inzake vrijheidsbeperkende maatregelen op te nemen in het verbeterbeleid.

Preventief beleid

- Meer alternatieve mogelijkheden voorzien voor de-escalatie op het vlak van de infrastructuur.
- Onvoldoende extra hulp mogelijk bij noodgevallen 's nachts: geen aantoonbaar bijkomende kracht binnen 15 minuten.
- Het uitschrijven van procedures over alle controles die gebeuren op de afdelingen.
- Het systematisch analyseren van ernstige incidenten als verbeterinstrument.

Verbeterbeleid

- Meer cijfers verzamelen rond agressie-incidenten zodat inhoudelijke analyse mogelijk is.
- Jaarlijkse evaluatie van leefregels door alle betrokkenen medewerkers / jongeren / context.
- Jaarlijks bespreken van de beschikbare cijfers.
- Meer gebruik maken van de beschikbare cijfers ter evaluatie van het gevoerde beleid De bespreking en de analyse overstijgt het caseniveau van de verschillende incidenten niet. Een globaal rapport waar cijfergegevens op een geaggregeerd niveau zijn opgemaakt en kunnen besproken worden ontbreekt (cijfers, schommelingen, afwijkingen, trends, oorzaken...)